

2023-05-30

§ 33 2023.197 BUN

Delaktighet och inflytande: Förskola

Ärendebeskrivning

Barn- och ungdomsnämnden har ansvar för att säkerställa att barn och vårdnadshavare får inflytande och delaktighet över utbildning. Barns rätt till delaktighet formuleras uttryckligen i skollagen. Där finns bestämmelser om att barnets bästa ska vara utgångspunkten i utbildningen och att barnets inställning, så långt det är möjligt, ska klarläggas. Skollagen säger också att barn ska ha möjlighet att fritt uttrycka sina åsikter i alla frågor som rör barnet och att åsikterna ska tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad. Vidare har vårdnadshavare rätt till att delta i att utvärdera utbildning och förskolan ska skapa tillitsfulla relationer med vårdnadshavare.

I det här ärendet redogörs för Barn- och ungdomsförvaltningens arbete med barns och vårdnadshavares delaktighet och inflytande över utbildningen.

Beredning

Barn- och ungdomsförvaltningen har i skrivelse den 25 maj 2023 lämnat följande yttrande:

Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar aktivt för barns och vårdnadshavares delaktighet och inflytande i förskola. Både skollagen och läroplan för förskola betonar förskolans uppdrag att förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Genom demokratiska arbetsformer arbetar förskolorna aktivt och medvetet med att påverka och stimulera barnen att omfatta samhällets gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Förskolans demokratiska uppdrag riktar sig till barnen här och nu, tar sikte på deras framtid som demokratiska medborgare men involverar också samverkan med barnens vårdnadshavare. Arbete med barns delaktighet och inflytande tillsammans med samverkan mellan hem och förskola är viktiga aspekter av förskolans kvalitets- och utvecklingsarbete

Nuläge Barn- och ungdomsförvaltningen

I arbetet med barns delaktighet i förskolan ges barnen inflytande över utformandet av undervisningen. Förskolorna i Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar utifrån barnens behov på respektive förskola. En viktig komponent i detta är anpassningar av lärmiljöerna för att stärka barnens möjligheter till att delta och ha ett inflytande över sin utbildning. Det handlar till exempel om att anpassa val av material och möblering för att möta barnen på deras nivå, såväl fysiskt som pedagogiskt. Förskolorna i Barn- och ungdomsförvaltningen arbetar för att barnen ska känna delaktighet och inflytande över tid i förskolan. Genom att arbeta med barns kommunikation skapar förskolan förutsättningar för barn att uttrycka känslor, tankar och på så sätt delta i ett socialt samspel.

Föräldramöten, utvecklingssamtal, vårdnadshavarenkät och andra forum för samverkan ger vårdnadshavare möjlighet till inflytande. När vårdnadshavare har möjlighet till inflytande över förskolan finns fler perspektiv på förskolan och därigenom en större potential att utveckla förskolan. Genom delaktighet och inflytande skapas ett gemensamt och större engagemang

2023-05-30

för förskolan och dess verksamhet. Den huvudsakliga samverkan sker med vårdnadshavare i det dagliga mötet. Alingsås kommun använder en enkät som riktar sig till vårdnadshavare för att dels fånga vårdnadshavares uppfattning om samverkan mellan förskola och hem.

Enkäterna är ett underlag för att utveckla utbildningen på respektive förskola där varje förskola analyserar enkätresultaten. Vårdnadshavare på en förskola kan vara väldigt nöjda med förskolan, men ändå identifiera att ett visst område i läroplanen behöver utvecklas. Enkäten fångar därför inte graden av nöjdhet utifrån vårdnadshavarnas önskemål, utan vårdnadshavarnas uppfattning om olika områden med utgångspunkt i läroplanen. Enkäten fångar vårdnadshavares uppfattning om förskolans arbete utifrån läroplanens olika områden där också området "delaktighet och inflytande" ingår. Enkäten är ett viktigt verktyg för förskolornas inre arbete med att utveckla kvaliteten. Vårdnadshavarenkäten kompletteras med en självskattningsenkät som personal på förskolan genomför där de utvärderar det egna arbetet med motsvarande frågor som ställs i enkäten som riktas till vårdnadshavare. De nyckeltal som enkäten visar kompletteras vid respektive förskola med analyser för att fördjupa förståelsen.

Vårdnadshavare är nöjda med förskolan och personalens självskattning återspeglar det. Det finns en spridning mellan förskolorna men de förskolor som har lägst värde, relativt sett, har fortfarande höga värden. Alla barn och vårdnadshavare ska ha samma möjligheter till delaktighet och inflytande. Vårdnadshavare är generellt nöjda med förskolornas arbete med delaktighet och inflytande. Förvaltningen ser dock att det är av vikt att också analysera och förstå denna process ur fler perspektiv så att barns röster och perspektiv inkluderas i utvecklingen av verksamheten, inte bara med deras vårdnadshavare som språkrör.

I jämförelse mellan enheterna konstateras att det finns en liten samvariation mellan vårdnadshavare och förskolornas bedömning av barns delaktighet och inflytande. Där vårdnadshavare och personal till del gör motsvarande bedömning av verksamhetens förmåga att ge barn delaktighet och inflytande. Resultaten stämmer väl överens mellan respektive förskolas skattning och förskolans vårdnadshavares skattning.

Barns delaktighet och inflytande knyter också an till att utveckla tillgänglig lärmiljöerna. Tillgängliga lärmiljöer ger barnen ännu större möjlighet att utveckla sin självständighet och att utifrån sina förutsättningar få en progression i lärandet. Barns delaktighet och inflytande är svårt att fånga i kvantitativa data ensamt, utan behöver också kompletteras med kvalitativa mått. Några sådana metoder som förskolorna använder sig av är observationer, att ställa förståelsefördjupande frågor till barnen samt att barnen är delaktiga i att dokumentera undervisningen. Genom att respektive förskola kompletterar med den typen av underlag finns goda förutsättningar att identifiera hur verksamhetens ska vidareutvecklas. För att barns deltagande ska bli effektivt och meningsfullt arbetar Barn- och ungdomsförvaltningen för att delaktighet och inflytande som förhållningssätt ska genomsyra barnets hela tid i förskolan, alla dagar och hela dagen. Förskolorna planerar verksamheten utifrån att barnen både under ordnade former (t.ex. vid samlingar) och mer spontana situationer (t.ex. i en lek) ge barnen möjlighet att bestämma och påverka innehållet i undervisningen genom att deras idéer blir verklighet.

Samverkan med vårdnadshavare grundläggs i förskolan och påverkar vårdnadshavares

2023-05-30

förtroende för hela skolväsendet. Genom att skapa tillitsfulla relationer och samverkansformer tidigt i barnens utbildning finns förutsättningar att det kan upprätthållas hela barnets utbildning och på så sätt skapa bästa möjliga förutsättningar för alla barn- och elever att nå utbildningens mål.

Beslut

Arbetsutskottets förslag till beslut: Redovisningen godkänns.